

Les bones intencions

David Cirici és l'últim guanyador del premi Sant Jordi de novel·la
QUIM PUIG

EL SETÈ ÀNGEL
David Cirici
Premi Sant Jordi
Editorial: Proa
Barcelona, 2017
Pàgines: 304
Preu: 20 euros

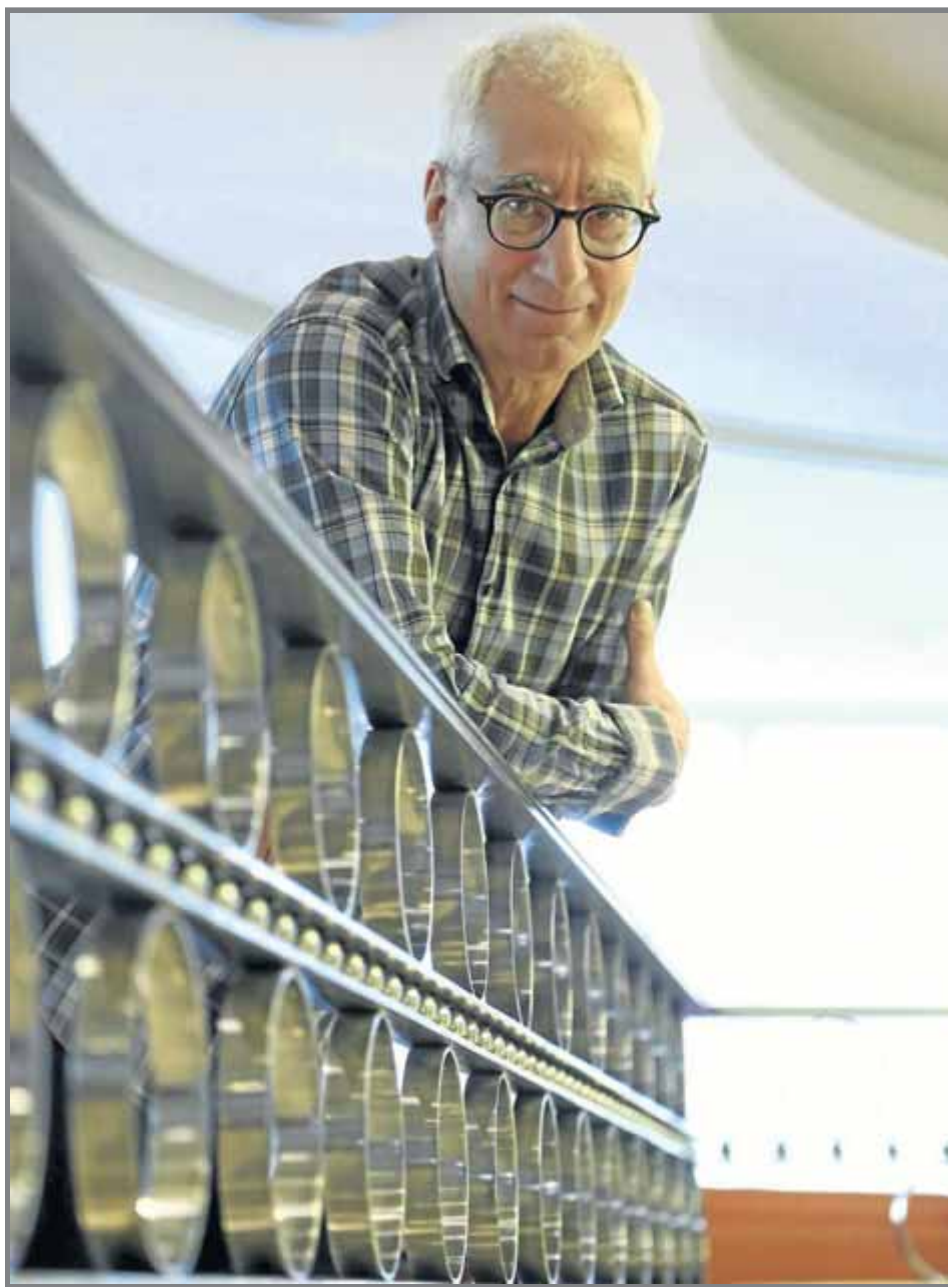
Entenc que el Sant Jordi hauria de complir a casa nostra la mateixa funció que el Goncourt a França: premiar la millor novel·la inèdita de l'any, una obra excepcional, de les que plasmen fins a quin punt l'art literari pot assolir la sublimació. I és per això que quan llegeixes el darrer, n'esperes no ja molt, sinó moltíssim; esperes que et faci recobrar la confiança en la màgia i el poder de la (gran) literatura.

El setè àngel comença prou bé i et fa creure en les seves pàgines inicials que el miracle –tan poc habitual– que esperaves es produirà. La història d'un pare que, en un accident nàutic del qual se'n sent responsable, perd un fill al mar i durant molts dies no sap si és mort o és viu, és prometedora. Les possibilitats que aquest començament ofereix per aprofundir en l'anàlisi psicològica de la relació pare i fill són magnífiques, atès que acostuma a ésser en moments de gran tensió quan s'alliberen més les passions i les pulsions humanes.

Per desgràcia, des del meu punt de vista, l'autor no triga a desapropiar l'oportunitat quan sembla decidir que amb aquesta trama no n'hi ha prou; quan, per dir-ho net i clar, decideix que la moralitat entri en escena i, progressivament, vagi ocupant el lloc que, en una novel·la, a dreta llei li correspon(dria) a la literatura.

A partir d'aquest instant, quan la balança entre *les bones intencions* i la intensitat i la força literària es desequilibra clarament a favor del *missatge*, tota la narració inicia una deriva indeturable que la duu a naufragar i es desfibrà. I ho fa perquè Cirici oblidava un criteri essencial: la literatura ha d'ésser, per damunt de tot, una creació artística o espiritual, una obra d'art que tingui validesa per ella mateixa.

El tema, la guspira que potser l'ha posada en marxa, *hi ha d'ésser*, per descomptat, és (quasi) tan important com la forma, però ha d'ésser *invisible*, ha de formar part del paisatge, però no *ha d'ésser* el paisatge. En literatura el *missatge* no pot ésser el mitjà, i en *El setè àngel*, en la majoria d'ocasions, el *missatge* ho és: l'autor no ens *fa veure* o intuir a través de la creació literària el que ens vol dir, sinó que *ens ho explica*: "Les màfies eren gent que guanyaven molts diners organitzant els viatges dels fugitius. Els venien armilles fetes de

qualsevol manera, que amb prou feines suraven, i que no servien per mantenir un cos amb el cap fora de l'aigua."

Potser adonant-se d'aquesta praxi discutible, recorre a un recurs literari perfectament vàlid: el dels reportatges periodístics que escriu un dels seus personatges, on pot *explicar*, sense forçar la versemblança literària, el que succeeix als refugiats –tot i que crec que n'acaba abusant un xic.

Altres vegades, l'estratagema és menys elaborat o dissimulat i ens brinda la *informació* o la *documentació*, la *crònica* –"una crònica massa previsible"– a través de (teòriques) converses, massa oportunes, creades *ad hoc* per *difondre* el *missatge* que en vol *transmetre*; fa la impressió que els personatges no parlen, en realitat, amb els seus interlocutors, sinó amb el lector: "A la televisió no es veuen mai les criatures destrossades per les bombes. [...] No ho heu vist tot, no heu vist res... Els franc-tiradors... Al barri en teníem un. No es podia sortir al carrer, sabeu? Maten les dones, els nens. Cap pietat."

Sota una poc convincent disfressa de novel·la, se'ns ofereix un esfereïdor docu-

mental crític sobre el drama dels refugiats. Un documental al qual se li ha afegit, encara amb més calçador, com si no n'hi haguessin prou amb un sol, omnipresent, *missatge*, el de la violència de gènere. Cal que la periodista que fa una crònica dels refugiats hagi patit abusos sexuals del seu cap?

Tanmateix, el més greu, essent-ho molt, no acaba essent la inevitable sensació que importa més el que es vol dir –més aviat, *denunciar*– que no pas *com* ho vol dir, que l'art literària, sinó els efectes que provoca una tal voluntat sobre la novel·la: força tant la situació per parlar dels refugiats que la credibilitat se'n ressent fortament: que –i no avanço ni desvelo res que no pugui llegir-se en la contracoberta– un nen de set anys caigut sigui rescatat per una llanxa de refugiats pot ésser més o menys creïble, però que, un cop a terra, no s'afanyi a buscar la policia per reunir-se amb la seva família ho és ben poc.

Per tot plegat, el meu dubte final literari cartesià és: no hi havia, de veritat, cap altra novel·la més mereixedora del guardó que aquesta? O no s'ha gosat declarar-lo desert pel risc comercial que això suposa? *